

IZCEDEK IZ DOJKE

Nika Šatej

1. Zakaj pride do izcedka iz dojke?

Izcedek lahko priteče le iz enega žleznega izvodila ali pa iz več izvodil hkrati. Lahko je spontan in se izloča, ne da bi stiskali prsno bradavico, ali pa izzvan, ko moramo za to, da priteče izcedek, stisniti prsno bradavico oz. pritisniti na določen del dojke. Izcedek lahko nastaja samo v eni dojki ali pa priteče iz obeh dojk. Važen je tudi podatek o količini in barvi izcedka. Kadar je mlečne barve ali gnojen, skoraj nikoli ni povezan z rakom dojk.

V 90 % je izcedek iz dojke povezan z benignimi spremembami. Izcedek iz dojk se med bolnicami z rakom dojk pojavi le v 3 %, med moškimi z rakom dojk pa kar v 20 %. Verjetnost, da je izcedek povezan s prisotnostjo raka dojk je večja, če se pojavi pri bolnikih starejših od 50 let.

Izcedek iz dojke največkrat nastane zaradi hormonskega neravnovesja. Pogost vzrok za krvavkast izcedek je benigni tumor, imenovan papilom, ki nastane v izvodilu žleze. Le zelo redko je vzrok za izcedek iz dojke rak dojke. Kadar je izcedek mlečno obarvan, je lahko vzrok za to motnja v delovanju hipofize ali pretirano izločanje hormona hipofize prolaktina. Na nastanek izcedka lahko vpliva tudi jemanje nekaterih zdravil (fenotiazin, rezerpin, metildopa, triciklični antidepresivi, opiodi, verapamil, amfetamin, hormonska kontracepcijska sredstva). Veliki čustveni pretresi prav tako lahko sprožijo izločanje izcedka iz dojke. Izločanje izcedka lahko sprožijo tudi nekateri tumorji drugih organov (tumor hipofize, tumor na jajčniku, pljučni rak, rak ledvic).

2. Kdaj in kako si lahko pomagata sami?

Nastanek izcedka pogosto lahko prepreči sama bolnica. Na izločanje izcedka, podobno kot na izločanje mleka med dojenjem, vpliva dotikanje prsnih bradavic. Draženje prsnih bradavic povzroči, da se izloča hormon prolaktin, ki sicer pospešuje izločanje mleka iz prsne bradavice. Bolnicam z izcedkom svetujemo, naj se vsaj nekaj časa ne dotikajo in ne dražijo prsnih bradavic. Če kljub temu ukrepu še vedno nastaja izcedek, je potreben pregled pri zdravniku. Bolnicam svetujemo, naj si pregledujejo dojki, saj je poleg izcedka v dojki lahko prisotna tudi zatrdlina.

3. Kdaj morate k zdravniku?

Ker je izcedek iz dojke (sicer izjemno redko) lahko tudi znak karcinoma dojke, se je potrebno ob vsakem izcedku iz dojke posvetovati z zdravnikom družinske medicine ali ginekologom.

Če se spremeni barva izcedka ali pa bolnica opazi kakšno zatrdlino v dojki, je nujno potreben ponovni obisk pri zdravniku.

4. Katere ukrepe zdravnika lahko pričakujete?

Zdravnik bo bolnico natančno izprašal o ostalih zdravstvenih in ginekoloških težavah in o tem, katera zdravila jemlje. Opravi bo temeljit klinični pregled celega telesa, še posebej skrbno bo pregledal dojki. Ob pregledu dojk bo nežno poskusil izzvati izcedek in če ta ne bo mlečen ali brezbarven (voden), ga bo odtisnil na stekelce in ga poslal na citološko preiskavo. V primeru da bo v dojki zatipal zatrdlino, bo bolnico napotil na preiskave (mamografsko slikanje in/ali ultrazvočno preiskavo dojk). Kadar je izcedek krvavkast, lahko kirurg z majhnim operativnim posegom, ki se izvaja ambulantno, odstrani vzrok za izcedek. Tik pred operacijo obarva bolni del dojke z modrilom in z operativnim posegom odstrani del dojke, v kateri je tumor, ki je izdeloval izcedek.

5. Katere so najpogostejše diagnoze ob izcedku iz dojke?

Galaktoreja (galactorhoe) pomeni mlečen izcedek iz dojke, mamma sanguinans pa krvav izcedek iz dojke. Največkrat je vzrok za krvavkast izcedek iz dojke benigni tumor, imenovan papilom. Mamma serosans pomeni prozoren, svetel izcedek iz dojke. Možna, a k sreči redka diagnoza, ki jo lahko zdravnik postavi bolnici ali bolniku z izcedkom iz dojke, je rak dojke.

6. Kateri so načini zdravljenja?

Izcedek iz dojke običajno preneha iztekati sam od sebe, zato zdravljenje ni potrebno. Pogosto na nastanek izcedka ne moremo vplivati, zato svetujemo, da bolnica v nedrčku nosi blazinico, ki popije izcedek.

Če so kriva zdravila, jih ukinemo oz. zamenjamo, kadar seveda niso nujno potrebna (npr. kontracepcijske tablete, nevroleptiki). Če je vzrok prekomerno izločanje hormona prolaktina, je potrebno ugotoviti, kateri organ oz. tkivo ga proizvaja (hipofiza, tumor hipofize, drugi tumorji). Šele nato lahko bolnika ustrezno zdravimo. Sodelujejo različni specialisti (endokrinolog, ginekolog, onkolog, nevrokirurg).

7. Kako poteka spremljanje bolnice z izcedkom iz dojke?

Bolnica si mora redno sama pregledovati dojke ob vsakem ciklusu. Opazovati mora barvo izcedka. Redno je naročena na kontrolne preglede pri zdravniku družinske medicine ali v centru za bolezni dojk. Obojestranski mlečni izcedek pri odrasli ženski z normalnimi laboratorijskimi izvidi, normalnim menstruacijskim ciklusom in brez nenormalnih kliničnih znakov lahko do enega leta spremlja zdravnik družinske medicine. Če pa se izcedek nadaljuje, je potrebno bolnico napotiti k endokrinologu zaradi nadaljnjih preiskav delovanja hipofize.

8. Ali in kako lahko izcedek iz dojke preprečite?

Največkrat izcedka iz dojk ni mogoče preprečiti. Za preprečitev izcedka ni potrebno uživati nikakršne diete, bolnica je lahko tudi normalno telesno aktivna.